

Підтримку надає:

Федеральне міністерство
продовольства і
сільського господарства

на підставі рішення
Німецького Бундестагу

Німецько-український
агрополітичний діалог

Випуск № 05/2014

При Інституті економічних досліджень та політичних консультацій

ОГЛЯД АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ

Ідентифікація тварин - необхідний крок до простежування продукції чи додаткове навантаження на тваринників?

Автор

Марія Ярошко
yaroshko@apd-ukraine.de

Німецько-український агрополітичний діалог (APD)

Рейтарська 8/5 А, 01030 Київ
Тел. +38044/ 2356327
info@apd-ukraine.de
www.apd-ukraine.de

14 серпня Верховна Рада України прийняла законопроект № 4987-1 «Про внесення змін в деякі законодавчі акти України щодо ідентифікації та реєстрації тварин» 15 вересня його підписав Президент (Закон №1648-VII)¹. Закон уточнює фінансування робіт з ідентифікації, а також відповідальність за порушення законодавства в цій сфері. Він є одним з пакету законів², необхідних для гармонізації законодавства України та ЄС.

Закон України 1445-VI «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин», що слугує основою для вищезгаданого законодавчого акту, був прийнятий ще в червні 2009 року. Останні зміни в нього вносилися в листопаді 2012 року. Відповідно, його актуальна редакція містить ряд положень, не узгоджених із законодавством ЄС. Окрім іншого, до них належать регулювання щодо безпеки та простежуваності продукції тваринництва.

Основними цілями прийнятого закону № 1648-VII є: 1) забезпечення населення безпечною продукцією тваринного походження, 2) попередження інфекційних захворювань серед тварин, 3) гармонізація законодавства України та ЄС для забезпечення виходу української продукції на європейський ринок.

Об'єктом ідентифікації та реєстрації є сільсько-господарські тварини: велика рогата худоба, коні, свині, кози та вівці. Прийнятий Закон № 1648-VII, зокрема, передбачає:

- ідентифікацію сільськогосподарських тварин в господарствах всіх форм власності;
- введення групового ідентифікаційного номера (лише для поголів'я свиней);
- введення централізованого обліку, реєстрації переміщення та забою с/г тварин;
- компенсацію вартості робіт з ідентифікації та реєстрації для поголів'я тварин, які знаходяться у населення (не суб'єктів підприємницької

¹ Далі Закон № 1648-VII

² До пакету законів, необхідних для узгодження законодавства України та ЄС також входять: Закон про безпечність харчових продуктів, Закон про державний контроль в сфері безпеки продуктів харчування, Закон про корми, а також Закон про побічні продукти тваринного походження.

діяльності) за рахунок державного бюджету або третіх осіб, відповідно до домовленості;

- ведення обліку та подача інформацію до Єдиного державного реєстру тварин (ЄДРТ)³ у паперовій або електронній формі;
- точні часові рамки для внесення даних до Єдиного реєстру та оформлення документації;
- доступ до інформації, що знаходиться в Єдиному реєстрі та інше.

Важливою складовою нового Закону є уточнення окремих термінів, зокрема: «господарство» та «утримувач тварин». Так, поняття «господарство» розширилось, охопивши всі можливі місця перебування, продажу, забою, утилізації, штучного осіменіння, проведення виставок тварин, господарями яких можуть бути будь-які юридичні та фізичні особи. Поняття «утримувач» характеризує юридичну чи фізичну особу, яка займається всіма вищезгаданими видами діяльності на підставі повноважень, наданих власником тварин. Таким чином, урегулюються усі процедури, зокрема переміщення та забій тварин. Без відповідної ідентифікації займатися вищезгаданою діяльністю заборонено.

Важливе нововведення Закону № 1648-VII – уточнення поняття «ідентифікаційний номер». Ідентифікаційний номер присвоюється тварині одноразово та не змінюється протягом всього її життя. Крім того, для спрощення ідентифікації та реєстрації вводиться поняття групового ідентифікаційного номера (зокрема для свиней). Це цілком виправдано для однорідних груп тварин (наприклад, товарних свиней на відгодівлі), які утримуються в однакових умовах, мають один раціон та піддаються спільним санітарно-гігієнічним та ветеринарним обробкам. Такі групи тварин можуть використовувати один груповий ідентифікаційний номер, так як на забій вони відправляються також, як правило, разом, уже сформованими партіями.

Законом визначається уповноважена особа – Адміністратор єдиного державного реєстру тварин (АЄДРТ)⁴ – для проведення реєстрації тварин, а також оформлення та видачі відповідних документів.

³ Далі Єдиний реєстр

⁴ Далі Адміністратор єдиного реєстру

До обов'язків Адміністратора єдиного реєстру належить забезпечення вільного доступу до інформації з Єдиного реєстру на офіційному веб-сайті, а також надання письмових витягів із даного реєстру на безкоштовній основі.

Обов'язки власників/утримувачів тварин обмежуються суворими термінами. Так, власники/утримувачі зобов'язані вести власний облік всіх с/г тварин, які перебувають чи раніше перебували в господарстві. Ці відомості мають зберігатися на протязі не менше трьох років після забою/падежу/утилізації чи переміщення поголів'я.

Важливим нововведенням прийнятого Закону № 1648-VII є запровадження обов'язкової ідентифікації та реєстрації всього поголів'я, що знаходиться у власності населення для виготовлення продукції, призначеної для власного споживання. Так, поголівна ідентифікація та реєстрація дозволить точно оцінити кількість тварин, що необхідно, насамперед, для ефективної профілактики та боротьби з інфекційними захворюваннями. Крім того, раніше неможливо було уникнути потрапляння на стіл тваринницької продукції від незареєстрованих тварин, здоров'я яких не перевірене та не підтверджене документально. Таким чином, ідентифікація та реєстрація всіх тварин має стати поштовхом до підвищення якості продуктів харчування тваринного походження і гарантувати їхню безпеку для кінцевого споживача.

Законом № 1648-VII передбачена державна підтримка робіт з ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби (ВРХ). У той же час, в Законі описаний альтернативний механізм фінансування даних робіт – за рахунок третіх осіб, зокрема суб'єктів господарювання. За оцінками авторів Закону, в 2014 році потрібно іще проідентифікувати 864,6 тис. голів, що при вартості робіт з ідентифікації та реєстрації 1 гол. ВРХ - 24,8 грн. (близько 1,5 євро), означає додаткові затрати з державного бюджету в розмірі 21,44 млн. грн. (близько 1,34 млн. євро).

Прийнятий Закон № 1648-VII також вносить зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення; він передбачає наступні штрафні санкції у випадку порушення законо-

давства про ідентифікацію та реєстрацію тварин:

- для фізичних осіб-громадян - 3-5 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян⁵ – 1827-3045 грн. (близько 115-190 євро);
- для фізичних осіб-підприємців, юридичних та уповноважених осіб – 5-10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян – 3045-6090 грн. (близько 190-380 євро);
- для Адміністратора єдиного реєстру – 10-15 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян – 6090-9135 грн. (близько 380-570 євро).

При цьому штраф на Адміністратора єдиного реєстру накладається як у випадку недотримання строків оформлення та видачі документів, так і при вимозі непередбачених документів та даних. У випадку повторних правопорушень на протязі одного року розміри штрафу збільшуються. Відповідно до Закону, в період до 1 січня 2015 року на фізичних осіб штрафи накладатись не будуть.

Прийняття Закону № 1648-VII приведе законодавство України у відповідність до норм Європейського Союзу. За словами Міністра аграрної політики та продовольства України, Ігоря Швайки, «Європейська сертифікація визнається багатьма країнами світу, і всі вони – потенційні покупці української продукції, в тому числі Китай, ПАР, країни Близького Сходу». Від прийняття Закону також очікується: 1) покращення управління та прогнозування ринку тваринницької продукції, 2) створення основ для впровадження системи страхування тварин, 3) покращення епізоотологічної ситуації та підвищення ефективності профілактичних заходів, а також 4) забезпечення відповідного рівня захисту здоров'я тварин та людей.

Серед положень Закону, однак, варто зазначити і ряд суперечливих моментів: порівняно короткі строки подачі інформації та підготовки відповідних документів з ідентифікації та реєстрації; контроль ідентифікації та реєстрації поголів'я, у власності населення; використання електронної реєстрації в сільській місцевості, де доступ до Інтернету часто обмежений. Сумнівною також

⁵ У 2014 один неоподатковуваний мінімум доходів громадян складає 609 грн. (близько 38 євро)

вважається в цілому готовність до фактичного фінансування витрат, пов'язаних з ідентифікацією та реєстрацією тварин, за рахунок державного бюджету, особливо в зв'язку з існуючим дефіцитом, а також тяжкою економічною ситуацією в країні.

Обов'язкова ідентифікація та реєстрації тварин у Європейському Союзі була введена Директивою 92/102/EWG Ради Європейського Союзу від 27 листопада 1992 року⁶. Для ідентифікації окремих видів тварин додатково існує ряд регуляторних актів: для ВРХ - Постанова ЄС 1760/2000, для овець та кіз - Постанова 21/2004, для свиней - Директиви 2008/71 та 92/102.

30 серпня 2011 року Європейська Комісія запропонувала додаткове добровільне введення електронного маркування ВРХ. Цей крок має забезпечити краще і швидше відстеження ідентифікованих тварин та/або продуктів харчування. Ціллю європейського законодавства є максимально швидка реакція на можливі ризики для продовольчого ланцюга. Хоча поки що ця пропозиція добровільна, передбачена можливість для обов'язкового введення електронного маркування на рівні окремих країн – членів ЄС.

Висновок: Практика ідентифікації та реєстрації тварин існує в Європі уже давно. Вона постійно удосконалюється, що має гарантувати простежуваність всіх продуктів «від поля до столу». Це можливо завдяки детальній документації та точній реєстрації тварин та продукції. У світлі європейського досвіду, Закон № 1648-VII представляє собою важливий крок для забезпечення продовольчої безпеки в Україні та виходу української тваринницької продукції на європейський ринок.

---

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/?uri=CELEX:31992L0102>